

Obudowa Multimedialna Doradztwa Zawodowego Zawód Kelner (513101)

Informacja zawodoznawcza do pracy z uczniami klas VII–VIII szkoły
podstawowej

Materiał został przygotowany w ramach projektu „Opracowanie wysokiej jakości multimedialnych informacji zawodoznawczych dla 141 zawodów szkolnictwa zawodowego” (nr POWR.02.14.00–00–1004 / 20) współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w odpowiedzi na konkurs „Przygotowanie i udostępnienie multimedialnych zasobów wspierających proces doradztwa edukacyjno-zawodowego (nr POWR.02.14.00-IP.02-00-001 / 20)”.

Informacja zawodoznawcza przeznaczona jest do pracy z uczniami klas VII–VIII szkoły podstawowej, w tym dla doradców zawodowych lub innych nauczycieli realizujących zadania z zakresu doradztwa zawodowego.

Informacja jest elementem zasobów multimedialnych wspierających proces doradztwa zawodowego.

Spis treści

Słownik.....	5
Część I – ogólne informacje o systemie kształcenia w Polsce	13
1. Struktura uczenia w Polsce.....	14
2. Uzyskiwanie kwalifikacji zawodowych.....	16
Nabywanie i potwierdzanie kwalifikacji zawodowych	17
Dodatkowe umiejętności zawodowe i inne w zakresie zawodów.....	18
Część II – informacje zawodoznawcze	20
1. Dane zawodoznawcze.....	20
Synteza zawodu – kelner	20
Główne zadania zawodowe.....	20
Kwalifikacje wyodrębnione w zawodzie	20
Warunki pracy	21
Preferowane w zawodzie predyspozycje.....	21
Przeciwwskazania do rozpoczęcia pracy i kształcenia w danym zawodzie lub szkole	22
Plusy i minusy zawodu	23
Typowe dla zawodu miejsca pracy	24
Typowe dla zawodu stanowiska pracy	25
Wyposażenie stanowiska pracy kelnera – przykładowe przyrządy pomiarowe, narzędzia i urządzenia wykorzystywane w pracy	25
Ochronna odzież robocza	26
2. Możliwości kształcenia w zawodzie.....	28
Możliwość kontynuacji nauki lub uzupełniania kwalifikacji – kelner	29
3. Sytuacja zawodu na rynku pracy.....	31
Zapotrzebowanie	31
Prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy.....	32
Zarobki.....	38
Gdzie szukać informacji na temat zatrudnienia	38

4. Statystyki oraz informacje dotyczące szkół	39
Szkoły prowadzące kształcenie w zawodzie	39
Wyniki egzaminów zawodowych.....	40
Część III – materiały pomocnicze.....	43
1. Narzędzia i materiały wzbogacające warsztat pracy doradców zawodowych – przydatne linki:.....	43
2. Narzędzia i materiały rozszerzające informację zawodoznawczą:	43
3. Prasa branżowa:	44
4. Imprezy branżowe:.....	44

Słownik

Zawód – stanowi źródło dochodów i oznacza zestaw zadań (czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wymagających kompetencji nabytych w toku uczenia się lub praktyki. W zawodach szkolnictwa branżowego zostały wyodrębnione kwalifikacje. Zawody mogą być jednokwalifikacyjne lub dwukwalifikacyjne.

Zadania zawodowe – to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu. Układ czynności zawodowych powiązany jednym celem działania kończącym się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. Jest to podstawowa jednostka aktywności zawodowej w ramach danego zawodu, stanowiąca logiczny zbiór czynności zawodowych o określonym celu i okresie realizacji, umożliwiający sporządzenie opisu zawodu.

Szkoła ponadpodstawowa – to czteroletnie liceum ogólnokształcące, pięcioletnie technikum oraz trzyletnia branżowa szkoła I (pierwszego) stopnia – typy szkół, do których uczęszcza się po zakończeniu edukacji na poziomie podstawowym. Szkoły ponadpodstawowe to również: trzyletnia szkoła specjalna przysposabiająca do pracy, dwuletnia branżowa szkoła II (drugiego) stopnia oraz szkoła policealna dla osób posiadających wykształcenie średnie lub wykształcenie średnie branżowe o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku.

Liceum ogólnokształcące – typ ponadpodstawowej szkoły czteroletniej, której ukończenie daje wykształcenie średnie i umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego oraz dalsze kształcenie na studiach wyższych lub w szkołach policealnych.

Technikum – typ ponadpodstawowej szkoły pięcioletniej kształcącej w zawodzie, której ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego oraz uzyskanie dyplomu zawodowego po zdaniu egzaminów zawodowych w danym zawodzie oraz dalsze kształcenie na studiach wyższych lub w szkołach policealnych.

Branżowa szkoła I (pierwszego) stopnia – typ ponadpodstawowej szkoły trzyletniej kształcącej w zawodzie, której ukończenie daje wykształcenie zasadnicze branżowe i umożliwia uzyskanie dyplomu zawodowego po zdaniu egzaminu zawodowego w danym zawodzie, a także dalsze kształcenie w branżowej szkole II (drugiego) stopnia kształcącej w zawodzie, w którym wyodrębniono kwalifikację wspólną dla zawodu nauczanego w branżowej szkole I (pierwszego) i II (drugiego) stopnia lub w liceum ogólnokształcącym dla dorosłych począwszy od klasy II (drugiej).

Branżowa szkoła II (drugiego) stopnia – typ ponadpodstawowej szkoły dwuletniej, do której można uczęszczać po ukończeniu branżowej szkoły I (pierwszego) stopnia. Ukończenie branżowej szkoły II (drugiego) stopnia daje wykształcenie średnie branżowe i umożliwia uzyskanie dyplomu zawodowego w zawodzie nauczonym na poziomie technika, w którym wyodrębniono kwalifikację wspólną dla zawodu nauczanego w branżowej szkole I (pierwszego) i II (drugiego) stopnia po zdaniu egzaminu zawodowego w danym zawodzie oraz uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego. W technikum, w zawodzie dwukwalifikacyjnym, w większości przypadków pierwsza kwalifikacja jest kwalifikacją zawodową nauczaną w branżowej szkole I (pierwszego) stopnia, natomiast druga kwalifikacja z technikum jest kwalifikacją zawodową nauczaną w branżowej szkole II (drugiego) stopnia.

Po ukończeniu branżowej szkoły II (drugiego) stopnia i po zdaniu egzaminu maturalnego możliwa jest dalsza edukacja na studiach wyższych lub w szkołach policealnych.

Szkoły prowadzące kształcenie zawodowe – szkoły kształcące w zawodach szkolnictwa branżowego to: pięcioletnie technikum, trzyletnia branżowa szkoła I (pierwszego) stopnia, dwuletnia branżowa szkoła II (drugiego) stopnia oraz szkoła policealna kształcąca w zależności od zawodu od 1 roku do 2,5 lat.

Egzamin maturalny – egzamin przeprowadzany dla absolwentów liceum ogólnokształcącego i technikum posiadających wykształcenie średnie lub dla absolwentów branżowej szkoły II (drugiego) stopnia posiadających wykształcenie średnie branżowe, umożliwiający uzyskanie świadectwa dojrzałości, które wraz z zaświadczeniem o wynikach egzaminu jest podstawowym kryterium przyjęcia absolwenta na studia pierwszego stopnia lub jednolite studia magisterskie.

Egzamin zawodowy – egzamin umożliwiający uzyskanie certyfikatu kwalifikacji zawodowej w zakresie jednej kwalifikacji, a w przypadku uzyskania certyfikatów kwalifikacji zawodowych ze wszystkich kwalifikacji wyodrębnionych w danym zawodzie oraz posiadania wykształcenia zasadniczego zawodowego, wykształcenia zasadniczego branżowego, wykształcenia średniego branżowego lub wykształcenia średniego – również dyplomu zawodowego.

Praktyczna nauka zawodu – rodzaj obowiązkowych zajęć edukacyjnych organizowanych przez szkoły prowadzące kształcenie zawodowe w formie zajęć praktycznych oraz w formie praktyk zawodowych, a w przypadku uczniów będących młodocianymi pracownikami – przez pracodawcę w ramach umowy o pracę w celu

przygotowania zawodowego w formie zajęć praktycznych. Zajęcia praktyczne organizuje się dla uczniów i młodocianych w celu opanowania przez nich umiejętności zawodowych niezbędnych do podjęcia pracy w danym zawodzie, a w przypadku zajęć praktycznych odbywanych u pracodawców – również w celu zastosowania i pogłębienia zdobytej wiedzy i umiejętności zawodowych w rzeczywistych warunkach pracy.

Praktyki zawodowe organizuje się dla uczniów w celu zastosowania i pogłębienia zdobytej wiedzy i umiejętności zawodowych w rzeczywistych warunkach pracy.

Kwalifikacja – w rozumieniu Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji to określony zestaw efektów uczenia się – zgodnych z ustalonymi standardami – których osiągnięcie zostało formalnie potwierdzone przez upoważnioną instytucję.

Kwalifikacje można podzielić na:

- a. kwalifikacje pełne, które są nadawane wyłącznie w ramach systemu oświaty po ukończeniu określonych etapów kształcenia oraz w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki po ukończeniu kształcenia specjalistycznego, studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich oraz po uzyskaniu stopnia doktora w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce;
- b. kwalifikacje cząstkowe – wszystkie kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, które nie są kwalifikacjami pełnymi. Kwalifikacje cząstkowe mogą być tworzone zarówno w systemach oświaty (kwalifikacje wyodrębnione

w zawodzie) i szkolnictwa wyższego (kwalifikacje podyplomowe), jak i poza nimi (kwalifikacje rynkowe i uregulowane).

Kwalifikacja w zawodzie – wyodrębniony w danym zawodzie zestaw oczekiwanych efektów kształcenia, których osiągnięcie potwierdza certyfikat kwalifikacji zawodowej wydany przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną po zdaniu egzaminu zawodowego w zakresie jednej kwalifikacji. Kwalifikacje w zawodzie wyodrębnione w ramach poszczególnych zawodów są opisane w podstawie programowej kształcenia w zawodach jako zestawy oczekiwanych efektów kształcenia: wiedzy, umiejętności zawodowych oraz kompetencji personalnych i społecznych, pozwalający na samodzielne wykonywanie zadań zawodowych oraz kryteriów weryfikacji efektów kształcenia, czyli opisanych wymagań, które potwierdzą osiągnięcie efektów kształcenia w danej kwalifikacji.

Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy (KKZ) – kurs, którego program nauczania uwzględnia podstawę programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego w zakresie jednej kwalifikacji, którego ukończenie umożliwia przystąpienie do egzaminu zawodowego w zakresie tej kwalifikacji.

Kurs Umiejętności Zawodowych (KUZ) – kurs, którego program nauczania uwzględnia: podstawę programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego w zakresie jednej z części efektów kształcenia wyodrębnionych w ramach danej kwalifikacji albo efekty kształcenia właściwe dla dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego.

Europejska Rama Kwalifikacji (ERK) – to struktura poziomów kwalifikacji stanowiąca układ odniesienia dla krajowych ram kwalifikacji,

umożliwiająca pośrednie porównywanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych krajach. Została ona przedstawiona w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady.

Polska Rama Kwalifikacji (PRK) – opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji, o których mowa w załączniku II do zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia Europejskich Ram Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (Dz. Urz. UE C 111 z 06.05.2008, str. 1), sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach, ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji – zakres i stopień złożoności wymaganych efektów uczenia się dla kwalifikacji danego poziomu, sformułowanych za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się.

Rzemiosło – zgodnie z ustawą z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiosle rzemiosłem jest zawodowe wykonywanie działalności gospodarczej przez:

- a. osobę fizyczną, z wykorzystaniem zawodowych kwalifikacji tej osoby i jej pracy własnej, w imieniu własnym i na rachunek tej osoby – jeżeli jest ona mikroprzedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą albo średnim przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców lub
- b. wspólników spółki cywilnej osób fizycznych w zakresie wykonywanej przez nich wspólnie działalności gospodarczej –

jeżeli spełniają oni indywidualnie i łącznie warunki określone w pkt 1, lub

- c. spółkę jawną, z wykorzystaniem zawodowych kwalifikacji, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 2 lub 3 ustawy, wszystkich wspólników i ich pracy własnej – jeżeli jest ona mikroprzedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą albo średnim przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców lub
- d. spółkę komandytową osób fizycznych, z wykorzystaniem zawodowych kwalifikacji, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 2 lub 3 ustawy, wszystkich wspólników i ich pracy własnej – jeżeli jest ona mikroprzedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą albo średnim przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców lub
- e. spółkę komandytowo-akcyjną osób fizycznych, z wykorzystaniem zawodowych kwalifikacji, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 2 lub 3 ustawy, wszystkich wspólników i ich pracy własnej – jeżeli jest ona mikroprzedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą albo średnim przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców lub
- f. jednoosobową spółkę kapitałową, powstałą na podstawie art. 551 § 5 ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych w wyniku przekształcenia przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną, wykonującego we własnym imieniu działalność gospodarczą, z wykorzystaniem swoich zawodowych kwalifikacji i pracy własnej – jeżeli powstała spółka jest mikroprzedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą albo średnim przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców lub

- g. spółkę, o której mowa w pkt 3–5, jeżeli działalność gospodarcza jest wykonywana z wykorzystaniem zawodowych kwalifikacji, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 2 lub 3 ustawy, przynajmniej jednego wspólnika i jego pracy własnej, pod warunkiem, że pozostałymi wspólnikami są małżonek, wstępni lub zstępni wspólnika lub
- h. wspólników spółki cywilnej osób fizycznych w zakresie wykonywanej przez nich wspólnie działalności gospodarczej, jeżeli działalność gospodarcza jest wykonywana z wykorzystaniem zawodowych kwalifikacji przynajmniej jednego wspólnika i jego pracy własnej, pod warunkiem, że pozostałymi wspólnikami są małżonek, wstępni lub zstępni wspólnika oraz wszyscy wspólnicy łącznie są mikroprzedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą albo średnim przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców.

Do rzemiosła nie zalicza się działalności handlowej, usług hotelarskich, działalności transportowej, usług świadczonych w wykonywaniu wolnych zawodów, usług leczniczych oraz działalności wytwórczej i usługowej artystów plastyków i fotografików.

Egzamin czeladniczy – jest formą oceny poziomu opanowania wiadomości i umiejętności z zakresu zawodu odpowiadającego danemu rodzajowi rzemiosła, określonego w klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy, a w przypadku zawodów szkolnych – w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego.

Część I – ogólne informacje o systemie kształcenia w Polsce

System oświaty w Polsce przewiduje różne poziomy i formy nauki. Po ukończeniu każdego etapu kształcenia uczeń samodzielnie lub wraz z rodzicami podejmuje decyzję o wyborze dalszej drogi kształcenia. Poniżej przedstawiamy schemat, który pokazuje, jakie są możliwości kształcenia w Polsce.

Schemat kształcenia w Polsce obowiązujący od 1 września 2019 r.:

1. Szkoła podstawowa

1.1. Branżowa szkoła I (pierwszego) stopnia – 3 lata

1.1.1. Branżowa szkoła II (drugiego) stopnia – 2 lata

1.1.1.1. Szkoła policealna

1.1.1.2. Szkoła wyższa

1.1.1.3. Kwalifikacyjne kursy zawodowe

1.1.2. Liceum ogólnokształcące dla dorosłych

1.1.2.1. Szkoła policealna

1.1.2.2. Szkoła wyższa

1.1.2.3. Kwalifikacyjne kursy zawodowe

1.1.3. Kwalifikacyjne kursy zawodowe

1.2. Liceum ogólnokształcące – 4 lata

1.2.1. Szkoła wyższa

1.2.2. Szkoła policealna

1.2.3. Kwalifikacyjne kursy zawodowe

1.3. Technikum – 5 lat

1.3.1. Szkoła wyższa

1.3.2. Szkoła policealna

1.3.3. Kwalifikacyjne kursy zawodowe

1.4. Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy

1.4.1. Kwalifikacyjne kursy zawodowe

Źródło: dostępny w internecie pod tym linkiem:

doradztwo.ore.edu.pl/sciezka-ksztalcenia

1. Struktura uczenia w Polsce

Struktura uczenia w Polsce obejmuje:

1. wczesną edukację i opiekę

- a. placówki dla dzieci w wieku 0–3 lata: żłobki, kluby dziecięce,
- b. placówki dla dzieci w wieku 3–6 lat: przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, zespoły wychowania przedszkolnego, punkty przedszkolne.

2. szkolnictwo podstawowe

- a. 8-letnią szkołę podstawową.

3. szkolnictwo ponadpodstawowe

- a. 4-letnie liceum ogólnokształcące,
- b. 5-letnie technikum,
- c. 3-letnią branżową szkołę I (pierwszego) stopnia,
- d. 2-letnią branżową szkołę II (drugiego) stopnia,
- e. szkołę policealną o okresie nauki od 1 roku do 2,5 lat,
- f. 3-letnią szkołę specjalną przysposabiającą do pracy.

4. kształcenie w rzemiośle

- a. odbywa się na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego, zawartej zgodnie z przepisami prawa pracy pomiędzy rzemieślnikiem a młodocianym pracownikiem.

5. szkolnictwo wyższe

- a. studia licencjackie,

- b. studia inżynierskie,
- c. uzupełniające studia magisterskie,
- d. jednolite studia magisterskie,
- e. studia doktorskie.

6. kształcenie dorosłych

- a. szkołę podstawową dla dorosłych (7 i 8 klasa),
- b. 4-letnie liceum ogólnokształcące dla dorosłych,
- c. 2-letnią branżową szkołę II (drugiego) stopnia,
- d. szkołę policealną o okresie nauki od 1 roku do 2,5 lat,
- e. kwalifikacyjne kursy zawodowe,
- f. kursy umiejętności zawodowych.

Wprowadzenie branżowej szkoły I (pierwszego) stopnia w miejsce zasadniczej szkoły zawodowej nastąpiło 1 września 2017 r.

Wprowadzenie branżowej szkoły II (drugiego) stopnia dla absolwentów branżowej szkoły I (pierwszego) stopnia nastąpiło w roku szkolnym 2020 / 2021.

Nauka w Polsce jest obowiązkowa do ukończenia 18. roku życia.

W polskim systemie edukacji oddzielono obowiązek szkolny i obowiązek nauki. Obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat, oraz trwa do ukończenia szkoły podstawowej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18. roku życia.

Po ukończeniu szkoły podstawowej obowiązek nauki spełnia się przez uczęszczanie do publicznej lub niepublicznej szkoły ponadpodstawowej lub realizowanie przygotowania zawodowego u pracodawcy.

2. Uzyskiwanie kwalifikacji zawodowych

Uzyskiwanie kwalifikacji możliwe jest w różnych formach. Kwalifikacje nadawane są w systemie oświaty i szkolnictwa wyższego, a podstawą prawną regulującą uzyskiwanie kwalifikacji są m.in. następujące akty prawne:

- a. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- b. Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji,
- c. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe,
- d. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce,
- e. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego,
- f. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych,
- g. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego,
- h. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu zawodowego oraz egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie.

Nabywanie i potwierdzanie kwalifikacji zawodowych

W branżowych szkołach I (pierwszego) stopnia nauczane są zawody, w których wyodrębniono jedną kwalifikację. Kelner jako zawód kształcony w branżowej szkole I (pierwszego) stopnia posiada jedną kwalifikację HGT.01. Wykonywanie usług kelnerskich.

Uczniowie w trakcie nauki w branżowej szkole I (pierwszego) stopnia (w tym młodociani pracownicy zatrudnieni u pracodawcy niebędącego rzemieślnikiem) przystępują do egzaminu zawodowego w zawodzie kelner. Do tego samego egzaminu przystąpić mogą również uczniowie branżowych szkół I (pierwszego) stopnia (będący młodocianymi pracownikami zatrudnionymi u pracodawcy będącego rzemieślnikiem) oraz uczestnicy kwalifikacyjnego kursu zawodowego (jednej z pozaszkolnych form kształcenia).

Uczniowie branżowej szkoły I (pierwszego) stopnia będący młodocianymi pracownikami zatrudnieni u pracodawców – rzemieślników przystępują do egzaminu czeladniczego przeprowadzanego przez komisję egzaminacyjną izby rzemieślniczej.

Przystąpienie do określonego rodzaju egzaminu ze względu na status pracodawcy jako rzemieślnika lub nierzemieślnika jest jednym z warunków ukończenia branżowej szkoły I (pierwszego) stopnia przez ucznia.

Egzamin zawodowy w zakresie danej kwalifikacji w zawodzie przeprowadzany jest w tym samym terminie i na tych samych zasadach zarówno dla uczniów i absolwentów szkół, jak i dla słuchaczy kwalifikacyjnych kursów zawodowych czy eksternów (osób, które chcą

potwierdzić swoje kwalifikacje zawodowe nabyte w trakcie pracy lub po co najmniej 2 latach kształcenia w danym zawodzie).

Egzaminy zawodowe prowadzą Okręgowe Komisje Egzaminacyjne (OKE).

Dodatkowe umiejętności zawodowe i inne w zakresie zawodów

Od września 2019 roku szkoła prowadząca kształcenie zawodowe może zaoferować uczniowi przygotowanie do nabycia dodatkowych uprawnień zawodowych w zakresie wybranych zawodów, dodatkowych umiejętności zawodowych lub kwalifikacji rynkowych funkcjonujących w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji.

W szkole przygotowanie do nabycia dodatkowych umiejętności zawodowych, podobnie jak przygotowanie do nabycia dodatkowych uprawnień zawodowych lub kwalifikacji rynkowych funkcjonujących w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, może być realizowane w wymiarze wynikającym z różnicy między sumą godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego, określoną w ramowym planie nauczania dla danego typu szkoły a minimalną liczbą godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionej / wyodrębnionych w zawodzie określoną w podstawie programowej kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego.

Jeżeli dla danego zawodu przewidziano dodatkowe umiejętności zawodowe, ich katalog ujęty jest w załączniku 33 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego.

Dla zawodu kelner przewidziano umiejętność dodatkową „Profesjonalne parzenie kawy”, w której zakres wchodzi:

- a. dobierania odpowiednich gatunków kawy,
- b. przygotowania różnych rodzajów kawy,
- c. przygotowania dekoracji kawy.

Część II – informacje zawodoznawcze

1. Dane zawodoznawcze

Synteza zawodu – kelner

Kelner wykonuje czynności związane z profesjonalną i kompleksową obsługą gości w różnorodnych zakładach gastronomicznych, zakładach branży turystycznej i wypoczynkowej, a także czynności związane z obsługiwaniem przyjęć okolicznościowych, kongresów, targów, bankietów, konferencji i innych imprez tego rodzaju.

Do zawodu kelner (kwalifikacja pełna) przypisany jest III (trzeci) poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK).

Główne zadania zawodowe

Absolwent szkoły prowadzącej kształcenie w zawodzie kelner powinien być przygotowany do wykonywania zadań zawodowych w zakresie kwalifikacji HGT.01. Wykonywanie usług kelnerskich:

- a. sporządzania potraw i napojów w części handlowo-usługowej zakładu gastronomicznego,
- b. wykonywania czynności związanych z obsługiwaniem gości,
- c. rozliczania usług kelnerskich.

Kwalifikacje wyodrębnione w zawodzie

W zawodzie kelner wyodrębniono jedną kwalifikację:

- Oznaczenie kwalifikacji: HGT.01,
Nazwa: Wykonywanie usług kelnerskich,
Poziom PRK: 3.

Do kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie kelner (kwalifikacja cząstkowa) przypisany jest trzeci poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Warunki pracy

Po zdobyciu zawodu będziesz pracował / pracowała:

- a. w restauracji, kawiarni, barze lub pubie,
- b. w samodzielnych lokalach lub wchodzących w skład innego obiektu np. hotelu, teatru,
- c. w pomieszczeniach zamkniętych,
- d. przy oświetleniu naturalnym lub sztucznym w zależności od pory dnia i roku,
- e. samodzielnie lub w zespole,
- f. większość czynności wykonując chodząc lub stojąc,
- g. w ciągłym ruchu,
- h. w systemie jednozmianowym lub wielozmianowym (w zależności od miejsca zatrudnienia),
- i. w kontakcie z klientem.

Preferowane w zawodzie predyspozycje

W zawodzie kelner preferowane są następujące predyspozycje:

1. w kategorii wymagań fizycznych:
 - a. ogólna wydolność fizyczna,
 - b. dobra prezencja,
 - c. sprawność narządu wzroku i słuchu,
 - d. sprawność narządu równowagi,
 - e. sprawność układu kostno-stawowego,
 - f. wytrzymałość na długotrwały wysiłek fizyczny.
2. w kategorii sprawności sensomotorycznych:

- a. szybki refleks,
 - b. zręczność rąk,
 - c. zmysł równowagi,
 - d. spostrzegawczość,
 - e. koordynacja wzrokowo-ruchowa.
3. w kategorii sprawności i zdolności:
- a. zdolność nawiązywania kontaktu z ludźmi,
 - b. sprawność manualna,
 - c. zdolność koncentracji uwagi.
4. w kategorii cech osobowościowych
- a. komunikatywność,
 - b. uczciwość,
 - c. rzetelność,
 - d. dyskrecja,
 - e. odpowiedzialność,
 - f. spostrzegawczość,
 - g. subtelność,
 - h. dokładność,
 - i. gotowość do współdziałania,
 - j. wysoka kultura i higiena osobista,
 - k. elastyczność i otwartość na zmiany,
 - l. miła aparycja.

Przeciwwskazania do rozpoczęcia pracy i kształcenia w danym zawodzie lub szkole

Do przeciwwskazań wykonywania zawodu kelner należą:

- a. nosicielstwo chorób zakaźnych,
- b. choroby układu oddechowego,

- c. choroby skóry rąk,
- d. dysfunkcje kończyn dolnych i górnych, płaskostopie,
- e. zaburzenia koordynacji wzrokowo-ruchowej,
- f. wady i dysfunkcje narządu wzroku niedające się skorygować szklami optycznymi, np. daltonizm,
- g. dysfunkcje narządu słuchu znacznego stopnia, które nie mogą być skorygowane aparatem słuchowym,
- h. alergie (kontaktowa lub wziewna) na substancje chemiczne i dezynfekcyjne,
- i. niektóre choroby psychiczne uniemożliwiające pracę z ludźmi,
- j. niepełnosprawność intelektualna,
- k. lęk wysokości.

Plusy i minusy zawodu

Plusy:

1. stałe zapotrzebowanie rynku pracy na kelnerów,
2. możliwość znalezienia pracy w krótkim czasie,
3. możliwość poznania ciekawych ludzi,
4. bezpośredni kontakt z ludźmi,
5. elastyczny czas pracy ustalany z pracodawcą,
6. możliwość ciągłego doskonalenia zawodowego,
7. możliwość dodatkowego wynagrodzenia w postaci napiwków,
8. możliwość zatrudnienia w różnego rodzaju lokalach gastronomicznych w kraju i za granicą.

Minusy:

1. kontakt z tzw. trudnym klientem,
2. praca pod obserwacją gości,

3. praca w ciągłym ruchu – zmęczenie nóg, które może skutkować pojawieniem się żylaków,
4. możliwy nadmierny wysiłek fizyczny (przenoszenie obciążonych tac podczas obsługi gości) i możliwe dolegliwości bólowe wynikające z przeciążenia układu mięśniowo-szkieletowego,
5. możliwość urazów wskutek poślizgnięcia na mokrych posadzkach, skaleczeń i oparzeń (możliwość poparzenia przez gorące części wyposażenia, gorące potrawy i napoje),
6. konieczność pracy zmianowej, również w godzinach wieczornych i w weekendy,
7. płaca zależna od stawki godzinowej i napiwków.

Typowe dla zawodu miejsca pracy

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie kelner może podejmować pracę w:

- a. zakładach gastronomicznych typu żywieniowego (restauracje, bary, jadłodajnie, wagony restauracyjne),
- b. zakładach gastronomicznych typu uzupełniającego (kawiarnie, cukiernie, bary rozrywkowe, puby),
- c. zakładach branży turystycznej i wypoczynkowej (hotele, statki rejsowe, obiekty SPA),
- d. firmach oferujących organizację imprez okolicznościowych (wesela, urodziny, dyskoteki),
- e. firmach cateringowych.

Ponadto może:

- a. pracować fizycznie, realizując zadania związane z obsługiwaniem gości hotelowych i ewentualnie przygotowywaniem prostych posiłków,

- b. awansować na stanowisko kierownika sali lub szefa zmiany po uzyskaniu doświadczenia zawodowego, kompetencji organizacyjnych oraz w zakresie zarządzania małymi zespołami pracowników,
- c. założyć i prowadzić własną działalność gospodarczą na rzecz zakładów gastronomicznych i indywidualnych zleceniodawców,
- d. dalej kształcić się w szkole branżowej II (drugiego) stopnia,
- e. rozszerzać kompetencje zawodowe poprzez kształcenie / szkolenie w zawodach pokrewnych,
- f. doskonalić umiejętności, uczestnicząc w branżowych szkoleniach, konferencjach, jak również warsztatach tematycznych dotyczących pracy kelnera, serwisu specjalnego, baristyki i barmaństwa.

Typowe dla zawodu stanowiska pracy

Do typowych stanowisk pracy w tym zawodzie należą:

- a. kelner,
- b. kierownik sali.

Zawodami pokrewnymi są:

- a. barman,
- b. barista,
- c. kucharz,
- d. sommelier.

Wyposażenie stanowiska pracy kelnera – przykładowe przyrządy pomiarowe, narzędzia i urządzenia wykorzystywane w pracy

Przykładowe akcesoria, narzędzia i urządzenia wykorzystywane w pracy kelnera:

- a. serweta kelnerska,
- b. scyzoryk uniwersalny – trybuszon,
- c. zapalniczka lub zapalniczka,
- d. narzędzia do przyjmowania zamówień gości, np. palmtop,
- e. płatnik kelnerski,
- f. identyfikator,
- g. zestaw urządzeń elektronicznych: monitor, kasa fiskalna, drukarka z oprogramowaniem gastronomicznym.

Wyposażenie techniczne sali restauracyjnej:

- a. meble: stoły, krzesła,
- b. pomocnik kelnerski,
- c. wózki kelnerskie, np.: do flambierowania, serwisowy,
- d. urządzenia chłodnicze,
- e. moltony, obrusy stołowe i bankietowe,
- f. napperony, laufry, skitringi,
- g. serwety płócienne dla gości,
- h. dodatkowe elementy nakrycia stołu,
- i. zastawa ceramiczna, szklana,
- j. sztucce.

Ochronna odzież robocza

Klasyczny służbowy strój męski kelnera składa się z:

- a. spodni garniturowych w ciemnym kolorze (czarnym, szarym, granatowym),
- b. kamizelki lub marynarki w kolorze spodni lub innym harmonizującym ze spodniami,
- c. koszuli z długim rękawem,

- d. krawata lub muchy,
- e. sznurowanych skórzanych półbutów,
- f. skarpet z naturalnego włókna w kolorze spodni.

Obecnie strój służbowy kelnera dostosowany jest do kolorystyki, wystroju oraz charakteru działalności usługowej zakładu gastronomicznego.

Klasyczny strój damski kelnerki składa się z:

- a. spódnicy w ciemnym kolorze (czarnym, szarym, granatowym),
- b. kamizelki lub marynarki w kolorze spódnicy lub innym harmonizującym ze spódnicą,
- c. bluzki koszulowej z długim rękawem,
- d. krawata lub muchy,
- e. butów skórzanych typu czółenka na obcasie 3–4 cm w ciemnym kolorze,
- f. rajstop w kolorze naturalnym, tzw. cielistym.

Kelnerki coraz częściej pracują, tak jak mężczyźni, w identycznych strojach służbowych.

Dodatkowymi elementami stroju klasycznego kelnera i kelnerki są:

- a. zapaska, niezbędna podczas sporządzania lub porcjowania potraw i napojów przy gościu,
- b. serweta kelnerska, która zabezpiecza ręce kelnera podczas przenoszenia potraw na gorących talerzach lub półmiskach.

Ponadto na wyposażeniu stanowiska pracy powinna się znaleźć:

- a. apteczka.

2. Możliwości kształcenia w zawodzie

Po ukończeniu 8-letniej szkoły podstawowej kwalifikację można uzyskać poprzez naukę w 3-letniej branżowej szkole I (pierwszego) stopnia w zawodzie kelner, w ramach kwalifikacji HGT.01. Wykonywanie usług kelnerskich.

Przed rozpoczęciem kształcenia lekarz Medycyny Pracy musi dokonać oceny możliwości pobierania nauki uwzględniającej stan zdrowia i zagrożenia występujące w miejscu nauki oraz wystawić zaświadczenie lekarskie zawierające orzeczenie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia praktycznej nauki zawodu. Zaświadczenie to należy dostarczyć do szkoły przed rozpoczęciem kształcenia w zawodzie (skierowanie na badanie wystawia szkoła).

Przystąpienie w trakcie nauki do egzaminu zawodowego w zakresie kwalifikacji HGT.01. Wykonywanie usług kelnerskich i jego zdanie daje możliwość, po ukończeniu szkoły, uzyskania dyplomu zawodowego w zawodzie kelner na podstawie świadectwa ukończenia branżowej szkoły I (pierwszego) stopnia oraz certyfikatu kwalifikacji zawodowej HGT.01. Wykonywanie usług kelnerskich.

Podczas nauki zawodu umiejętności praktyczne uczeń zdobywa w firmach z branży gastronomicznej, w których może odbywać praktyczną naukę zawodu. W przypadku młodocianego pracownika umiejętności praktyczne zdobywa w zakładzie pracy, w którym realizuje zajęcia praktyczne na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Kwalifikację w zawodzie kelner można także uzyskać poprzez korzystanie z oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych w ramach kwalifikacji HGT.01. Wykonywanie usług kelnerskich.

Istnieje również możliwość przygotowania do wykonywania poszczególnych zadań zawodowych poprzez korzystanie z oferty kursów umiejętności zawodowych.

Również uczniowie liceum ogólnokształcącego równoległe do nauki w liceum mogą uczęszczać na kwalifikacyjny kurs zawodowy z kwalifikacji HGT.01. Wykonywanie usług kelnerskich i zdać egzamin zawodowy z tej kwalifikacji. Dyplom w zawodzie kelner otrzymają po ukończeniu liceum oraz uzyskaniu wykształcenia średniego.

Kwalifikację w zawodzie można także uzyskać w trybie tzw. eksternistycznych egzaminów zawodowych, do których mogą przystąpić osoby dorosłe, które co najmniej dwa lata kształciły się lub co najmniej dwa lata pracowały w zawodzie (np. za granicą). Osoby, te jeśli posiadają wykształcenie zasadnicze zawodowe lub zasadnicze branżowe lub średnie lub średnie branżowe – mogą zostać kelnerami po zdaniu egzaminu eksternistycznego zawodowego z kwalifikacji HGT.01. Wykonywanie usług kelnerskich.

Żeby uzyskać kwalifikacje w zawodzie kelner, należy ukończyć 8-letnią szkołę podstawową, a następnie 3-letnią szkołę branżową I (pierwszego) stopnia w zawodzie kelner oraz zdać egzamin zawodowy z kwalifikacji HGT.01. Wykonywanie usług kelnerskich.

Możliwość kontynuacji nauki lub uzupełniania kwalifikacji – kelner

Każdy kelner powinien ustawicznie doskonalić własne umiejętności zawodowe, ponieważ zmieniają się trendy i wymagania klientów.

Powstają nowe techniki obsługi klienta. Może poznawać je poprzez udział w szkoleniach i konferencjach organizowanych przez firmy i organizacje branżowe. Może także uzupełniać kwalifikacje cząstkowe poprzez udział w kwalifikacyjnych kursach zawodowych o charakterze pokrewnym do posiadanych kwalifikacji lub uzupełniać kwalifikacje rynkowe.

Ponadto istnieje możliwość kontynuowania nauki w branżowej szkole II (drugiego) stopnia lub na kwalifikacyjnym kursie zawodowym w kwalifikacji HGT.11. Organizacja usług gastronomicznych celem uzyskania dyplomu w zawodzie technik usług kelnerskich.

Ścieżka 1. Dla absolwentów branżowej szkoły I (pierwszego) stopnia:

Żeby uzyskać dyplom w zawodzie kelner, konieczne jest ukończenie trzyletniej branżowej szkoły pierwszego stopnia w zawodzie kelner oraz zdanie egzaminu zawodowego z kwalifikacji HGT.01. Wykonanie usług kelnerskich. Żeby uzyskać dyplom w zawodzie technik usług kelnerskich, konieczne jest ukończenie dwuletniej branżowej szkoły II (drugiego) stopnia w zawodzie technik usług kelnerskich (szkoła z maturą) oraz zdanie egzaminu zawodowego z kwalifikacji HGT.11. Organizacja usług gastronomicznych albo ukończenie kwalifikacyjnego kursu zawodowego z kwalifikacji HGT.11. Organizacja usług gastronomicznych oraz zdanie egzaminu zawodowego z tej kwalifikacji.

Dodatkowymi atutami przy zatrudnieniu kelnera są:

- a. wydawany przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne suplement Europass do dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe (w języku polskim i angielskim),

- b. wydawany przez Izby Rzemieślnicze suplement Europass do świadectwa czeladniczego i dyplomu mistrzowskiego,
- c. certyfikat potwierdzający kwalifikację rynkową „Serwis napojów mieszanych i alkoholi”, wprowadzoną do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji,
- d. zaświadczenia z odbytych innych szkoleń dotyczących: technik kelnerskich, zasad sugestywnej sprzedaży, komunikacji z gośćmi, serwisu specjalnego, pełnienia funkcji kierownika sali, obsługi kas fiskalnych,
- e. udokumentowane doświadczenie w pracy w gastronomii, rekomendacje od poprzednich pracodawców lub z odbytych praktyk,
- f. udział w konkursach branżowych, np. Eliminacjach Krajowych World Skills Poland – Serwis Restauracyjny lub konkursach organizowanych przez Stowarzyszenie Kelnerów Polskich,
- g. certyfikat lub zaświadczenie potwierdzające znajomość języka obcego w stopniu komunikatywnym (preferowana jest znajomość języka angielskiego i niemieckiego).

3. Sytuacja zawodu na rynku pracy

Zapotrzebowanie

Rynek usług kelnerskich do czasu pandemii był od lat ustabilizowany, a zapotrzebowanie na wykwalifikowanych kelnerów w ciągu roku było na niskim poziomie, ale stałe. Zapotrzebowanie na usługi kelnerskiej zwiększa się znacząco w sezonie letnim urlopowym.

Kelner bez doświadczenia najczęściej podejmuje pracę na stanowisku młodszego kelnera lub pomocnika kelnera, a po przeszkoleniu na stanowisku kelnera. Kelner znajduje zatrudnienie w zakładach

gastronomicznych typu restauracje, centra bankietowe, kawiarnie, cukiernie, puby czy obiekty hotelowe lub centra SPA.

Prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy

Prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy jest określana corocznie przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w drodze obwieszczenia i uwzględnia dane Instytutu Badań Edukacyjnych opracowane m.in. na podstawie statystyki publicznej, danych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Systemu Informacji Oświatowej oraz po zasięgnięciu opinii rad sektorowych do spraw kompetencji i Rady Programowej do spraw kompetencji, o których mowa w ustawie o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, a także ministrów właściwych dla zawodów szkolnictwa branżowego.

Źródła danych wykorzystywane do stworzenia prognozy:

- badanie Głównego Urzędu Statystycznego,
- dane systemu ubezpieczeń społecznych,
- wyniki monitorowania losów absolwentów szkół wyższych,
- wyniki badań rynku pracy zleczanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- dane z portali zatrudnieniowych,
- informacje pochodzące z krajowych i wojewódzkich strategii rozwoju.

Prognoza ma na celu ułatwienie finansowania kształcenia zawodowego na odpowiednim poziomie, a przez to zmniejszenie skutków nadmiernego finansowania zawodów nadwyżkowych. Zgodnie z ustawą

– Prawo oświatowe, jest również wykorzystywana m.in. przez wojewódzkie rady rynku pracy, w realizacji zadań nałożonych ustawą o promocji zatrudnienia, polegających na wydawaniu opinii co do zasadności kształcenia w danym zawodzie. Stanowi ona również punkt odniesienia dla Samorządów Województw do corocznego przygotowywania wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe wypłacana jest pracodawcom refundacja wynagrodzeń młodocianych pracowników.

Prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego została opublikowana obwieszczeniem Ministra Edukacji i Nauki 1.02.2023 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy.

Prognoza zbiera w całość różne źródła opisujące tendencje na rynku pracy w odniesieniu do strategii rozwoju państwa i regionów. Ma na celu dostarczenie takich informacji, by można było kształtować i dopasowywać ofertę szkolnictwa branżowego w sposób właściwy do potrzeb krajowego i wojewódzkiego rynku pracy, a ukazywać się ma corocznie, do 1 lutego danego roku.

W dokumencie można znaleźć uporządkowany alfabetycznie wykaz zawodów szkolnictwa branżowego, na które – ze względu na znaczenie dla rozwoju państwa – prognozowane jest szczególne zapotrzebowanie na krajowym rynku pracy. W zestawieniu znajdują się również dane dotyczące rynku pracy w poszczególnych województwach dla zawodów, dla których prognozowane jest duże i umiarkowanie duże zapotrzebowanie na pracowników.

Według prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego zawód kelner nie znalazł się wśród zawodów, dla których, ze względu na znaczenie dla rozwoju państwa, jest prognozowane szczególne zapotrzebowanie na pracowników na krajowym rynku pracy.

Aktualne zapotrzebowanie na pracowników w zawodzie kelner można sprawdzić w przygotowywanej corocznie prognozie zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy.

Prognozę zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego można znaleźć na stronie internetowej pod tym linkiem: <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/prognoza-zapotrzebowania-na-pracownikow-w-zawodach-szkolnictwa-branzowego>.

W prognozie z roku 2023 zidentyfikowano 33 zawody o szczególnym znaczeniu na krajowym rynku pracy:

1. Automatyk, 731107
2. Betoniarz-zbrojarz, 711402
3. Cieśla, 711501
4. Dekarz, 712101
5. Elektromechanik, 741201
6. Elektryk, 741103
7. Kierowca mechanik, 832201
8. Mechanik-monter maszyn i urządzeń, 723310
9. Mechatronik, 742118
10. Monter izolacji przemysłowych, 712403
11. Monter konstrukcji budowlanych, 711102
12. Monter nawierzchni kolejowej, 711603

13. Monter stolarki budowlanej, 712906
14. Operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych, 814209
15. Operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych, 834209
16. Operator maszyn i urządzeń w gospodarce odpadami, 313211
17. Operator obrabiarek skrawających, 722307
18. Technik automatyk, 311909
19. Technik automatyk sterowania ruchem kolejowym, 311407
20. Technik budowy dróg, 311216
21. Technik dekarstwa, 311221
22. Technik elektroenergetyk transportu szynowego, 311302
23. Technik elektryk, 311303
24. Technik energetyk, 311307
25. Technik gospodarki odpadami, 325515
26. Technik izolacji przemysłowych, 311608
27. Technik mechanik, 311504
28. Technik mechatronik, 311410
29. Technik programista, 351406
30. Technik robotyk, 311413
31. Technik spawalnictwa, 311516
32. Technik montażu i automatyki stolarki budowlanej, 311222
33. Technik transportu kolejowego, 311928

Zawód kelner nie znalazł się w prognozie zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym rynku pracy.

W prognozie zapotrzebowania według danych GUS na rok szkolny 2022 / 2023 dla zawodu kelner zapotrzebowanie na pracowników przedstawia się następująco:

- Liczba jednostek, które wykazały zatrudnionych w zawodach zgodnie z KZSZ – 12073,
- Liczba zatrudnionych w zawodach zgodnie z KZSZ – 47201,
- Liczba jednostek, które wykazały poszukiwanie pracowników w zawodach zgodnie z KZSZ – 3893,
- Liczba poszukiwanych pracowników w zawodach zgodnie z KZSZ – 10171,
- Liczba jednostek, które wykazały poszukiwanie pracowników na umowę zlecenie w zawodach zgodnie z KZSZ – 1387,
- Liczba poszukiwanych pracowników na umowę zlecenie zgodnie z KZSZ – 4429,
- Liczba jednostek, które planują przyjęcia pracowników (w perspektywie rocznej) w zawodach zgodnie z KZSZ – 2377,
- Liczba pracowników – planowane przyjęcia (w perspektywie rocznej) w zawodach zgodnie z KZSZ – 5701,
- Liczba jednostek, które planują przyjęcia pracowników (w perspektywie trzyletniej) w zawodach zgodnie z KZSZ – 1523,
- Liczba pracowników – planowane przyjęcia (w perspektywie trzyletniej) w zawodach zgodnie z KZSZ – 4031,
- Liczba jednostek, które planują zwolnienia pracowników w zawodach zgodnie z KZSZ – 297,
- Liczba pracowników – planowane zwolnienia w zawodach zgodnie z KZSZ – 532.

Relacja między dostępnymi pracownikami a potrzebami pracodawców – kelnerzy i barmani, prognoza na rok 2023, według powiatów:

- duża nadwyżka poszukujących pracy – znalezienie pracy może być szczególnie trudne ze względu na małe zapotrzebowanie oraz wielu kandydatów chętnych do podjęcia pracy i spełniających wymagania pracodawców – brak.
- nadwyżka poszukujących pracy – znalezienie pracy może być trudne ze względu na małe zapotrzebowanie oraz wielu kandydatów chętnych do podjęcia pracy i spełniających wymagania pracodawców – 8 powiatów: garwoliński, Biała Podlaska, bialski, Lublin, Rzeszów, rzeszowski, strzyżowski, jasielski.
- równowaga popytu i podaży – liczba ofert pracy będzie zbliżona do liczby osób zdolnych i chętnych do podjęcia zatrudnienia (podaż i popyt zrównoważą się) – 241 powiatów.
- deficyt poszukujących pracy – nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje będzie niewielka – 127 powiatów.
- duży deficyt poszukujących pracy – zdecydowanie nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie duże, a podaż pracowników chętnych do podjęcia zatrudnienia i mających odpowiednie kwalifikacje będzie niewielka – 4 powiaty: zgorzelecki, karkonoski, Jelenia Góra, kłodzki.

- brak oceny – brak prognozy ze względu na ograniczone występowanie zawodu na rynku pracy lub brak informacji potrzebnych do sporządzenia prognozy – brak.

Zarobki

Wynagrodzenie (2023 r.) osób pracujących w zawodzie kelner jest zróżnicowane i zawiera się z reguły w przedziale od 3490 zł do 4490 zł brutto miesięcznie według źródła pod tym linkiem:

<https://wynagrodzenia.pl/moja-placa/ile-zarabia-kelner>.

Poziom wynagrodzeń osób wykonujących zawód kelner uzależniony jest od:

- szczegółowego zakresu zadań,
- sytuacji na lokalnym rynku pracy,
- rodzaju pracodawcy (prywatny, publiczny),
- regionu Polski,
- stażu pracy i wieku pracownika,
- natężenia pracy związanego z ilością sprzedawanych potraw,
- stosowania przez kelnera aktywnych technik sprzedaży,
- wielkości i rodzaju zakładu pracy.

Polecane źródła danych:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS pod tym linkiem:

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Gdzie szukać informacji na temat zatrudnienia

Informacji na temat zatrudnienia szukaj na:

- a. pracuj.pl
- b. goldenline.pl
- c. praca.pl
- d. praca.gov.pl
- e. praca.money.pl
- f. praca.gratka.pl

Portale branżowe:

- a. gastrowiedza.pl
- b. poradnikrestauratora.pl
- c. newsgastro.pl
- d. restauracjaakademia.pl

4. Statystyki oraz informacje dotyczące szkół

Dane statystyczne, ogólne informacje dotyczące szkół możesz znaleźć w opracowaniach Głównego Urzędu Statystycznego „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2022 / 2023”.

Szkoły prowadzące kształcenie w zawodzie

Informację o szkołach prowadzących kształcenie w tym zawodzie na terenie całego kraju znajdziesz pod tymi linkami:

- <https://rspo.gov.pl>
- <https://infozawodowe.men.gov.pl>

Szkoły kształcące w zawodzie kelner w roku szkolnym 2022 / 2023 pod tymi linkami:

- [kujawsko-pomorskie](#)
- [podlaskie](#)

- [mazowieckie](#)
- [lubelskie](#)
- [podkarpackie](#)
- [małopolskie](#)
- [świętokrzyskie](#)
- [śląskie](#)
- [łódzkie](#)
- [opolskie](#)
- [dolnośląskie](#)
- [wielkopolskie](#)
- [zachodniopomorskie](#)
- [pomorskie](#)
- [warmińsko-mazurskie](#)
- [lubuskie](#)

Wyniki egzaminów zawodowych

W trakcie nauki w szkole uczniowie zdają egzamin zawodowy. Zdany egzamin oraz ukończenie szkoły dają tytuł kelner.

Aby zdać egzamin zawodowy, należy uzyskać:

1. z części pisemnej – co najmniej 50% punktów możliwych do uzyskania,
2. z części praktycznej – co najmniej 75% punktów możliwych do uzyskania.

Wynik egzaminu zawodowego ustala i przekazuje komisja okręgowa.

Wyniki szczegółowe dla kwalifikacji HGT.01. na podstawie opublikowanego przez Centralną Komisję Egzaminacyjną sprawozdania z osiągnięć zdających egzamin zawodowy w 2022 roku.

Wyniki ogólne egzaminu zawodowego w czerwcu i lipcu 2022 roku:

1. Dla kwalifikacji HGT.01. Wykonywanie usług kelnerskich, zawody:

513101 – kelner, 513102 – technik usług kelnerskich:

a. liczba osób przystępujących do egzaminu:

- i. część pisemna: 209,
- ii. część praktyczna: 209,
- iii. cały egzamin: 208;

b. zdawalność:

- i. część pisemna: 94,26%,
- ii. część praktyczna: 94,52%,
- iii. cały egzamin: 94,23%.

Zdawalność egzaminu z podziałem na uczniów, absolwentów, eksternów i osoby, które ukończyły kwalifikacyjne kursy zawodowe w kwalifikacji HGT.01.

Wyniki ogólne egzaminu zawodowego w czerwcu i lipcu 2022 roku:

1. Dla kwalifikacji HGT.01.:

a. kursanci:

- i. część pisemna: 97,9%,
- ii. część praktyczna: 100%,
- iii. cały egzamin: 97,9%;

b. uczniowie:

- i. część pisemna: 93,2%,
- ii. część praktyczna: 99,4%,

iii. cały egzamin: 93,2%.

Źródło: na podstawie Sprawozdania z osiągnięć zdających egzamin zawodowy oraz egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie w 2022 roku, Centralna Komisja Egzaminacyjna.

Część III – materiały pomocnicze

1. Narzędzia i materiały wzbogacające warsztat pracy doradców zawodowych – przydatne linki:

- a. [Zintegrowana Platforma Edukacyjna](#),
- b. [Opisy zawodów](#),
- c. [Portal Infozawodowe](#),
- d. [Ośrodek Rozwoju Edukacji](#),
- e. [Centrum Informatyczne Edukacji](#),
- f. [Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych](#),
- g. [Ministerstwo Edukacji Narodowej – szkolnictwo branżowe](#),
- h. [Doradztwo edukacyjno-zawodowe Ośrodek Rozwoju Edukacji](#),
- i. [Portal Europejskich Służb Zatrudnienia \(EURES\)](#),
- j. [Wortal Publicznych Służb Zatrudnienia](#),
- k. [Zintegrowany System Kwalifikacji](#),
- l. [Instytut Badań Edukacyjnych](#).

2. Narzędzia i materiały rozszerzające informację zawodoznawczą:

- a. podstawa programowa kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego kelner (513101),
- b. klasyfikacja zawodów szkolnictwa branżowego (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego),
- c. informator o egzaminie zawodowym – kelner (513101),

- d. obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy publikowane corocznie w terminie do dnia 1 lutego danego roku.

3. Prasa branżowa:

- a. Nowości Gastronomiczne,
- b. Przegląd Gastronomiczny,
- c. Poradnik Restauratora,
- d. Restauracja,
- e. Akademia kulinarna – od nauki do sztuki,
- f. Rynek gastronomiczny w Polsce,
- g. Food Service.

4. Imprezy branżowe:

- a. Międzynarodowe Targi Gastronomiczne EUROGASTRO w Warszawie,
- b. Międzynarodowe Targi Wyposażenia Hoteli i Gastronomii HORECA w Krakowie,
- c. Międzynarodowe Targi Gastronomii POLAGRA–GASTRO, które odbywają się razem z turystycznym Tour–Salonem,
- d. Targi Wyposażenia Hoteli INVEST–HOTEL w Poznaniu,
- e. Międzynarodowe Targi Wyposażenia Obiektów Noclegowych WORLD HOTEL w Warszawie,
- f. Food Business Forum – konferencja dotycząca rynku gastronomicznego w Warszawie.